empta a iure nature vt imaginaꝛ apparen
tia legis. ſed fuit exempta a iure gentiū. ex
quo captiuitates ⁊ ſeruilitates emanāt. in
fra eodē ca. v. ¶ Decimuſſextus defect⁹ eſt
ꝙ nō diſtinguitis inter habitū ⁊ ſitū. Si/
cut diſtinguit porretanus in libro ſex pri/
cipioꝝ. Nam aliter cōſideraꝛ maria vt ha/
bituatur in veſtitu deaurato pſalmo. xliiij
et ſic ſe habuit a principio ſui. Aliter vt ſi/
tuata habens in manib⁹ viſtimenta vetu/
ſta vt dicit falſa matheſis. quod nō ſignat
veterē hominē mariā induiſſe. ſed euange
licam paupertatē. ¶ Decimuſſeptim⁹ de/
fectus eſt ꝙ nō diſtinguitis inter ſupficiez
et medullā. Vel ſenſum in quo fit ⁊ ſenſuz
quem facit. Vt diſtinguiꝛ in ca. martino.
i. q. i. ꝑ Hieronymū. Nam multa ſunt ſup
ficie contra ſacrā ſcripturā expreſſe/ que ta
men ſunt catholica. ⁊ eorū oppoſita hereti
ca. Notum enī eſt eccleſiā approbaſſe om/
nia dicta ſanctoꝝ. ſed non vt ſupficialiter
ſonāt. nec in omni ſenſu quē faciūt. ¶ Vl
timus defectus eſt ꝙ nō diſtinguitis inter
cauſam totalē ⁊ cauſam partialem ſicut di
cit auctor de cauſis ꝓpoſitione prima ⁊ cō/
mentator ibidē. Nam lex ↄcupiſcētie ꝓpa/
gantiū/ non eſt cauſa totalis vt peccatum
originale ſit in carne vel in anima ꝓpagate
prolis. Nec ſequiꝛ hoc eſt ꝓpagatum ſm le
gem cōcupiſcentie/ ergo in peccato origia/
li. Vnde non ſequiꝛ formaliter. tres pueri
ſunt ī camino ignis. ergo patiunꝛ ab igne
ergo nec ſequiꝛ formaliter. A propagaꝛ in
igne concupiſcētie ergo patitur originale.
licet ſequaꝛ de lege cōmuni. Maria autez
fuit concepta de lege priuata ſpiritusſan/
cti que prima cōcepta fuit hodie ſancta in
ſuis originalib⁹ principijs ſm Anſelmuz.
Hodie concepta eſt ſtella celi. hodie conce
pta eſt palma virginū hodie concepta eſt
ianua celorū. ¶ Igitur triplex conceptio
marie videtur hodie celebranda. Nam ho
die fuit concepta vt in ſuo originali prin/
cipio. Nec ſequitur ibi affuit libido pro/
pagantiū. ergo peccatū in prole propaga/
tur vt ſupra. Secūdo fuit concepta in car
ne mūdiſſima. Tertio in creatione ⁊ infu/
ſione anime. Ex ō iſtis hodie celebratur fe
ſtum. Nec ſequiꝛ Nō fuit hodie illa vel il/
la ↄceptio. ergo non debet hodie celebrari
nam eccleſia de ↄſuetudine habz anticipa
re vel poſtponere feſta ex certis cauſis ⁊ rō
nabilib⁹. alias nō poſſet rationabiliter ce/
lebrari in die lune cum cadit in dominicā
qd eſt falſum. Item alias nunꝙ celebran/
da eſſet octaua in qua cantaꝛ hodie ſicut ī
die. Item tunc nō eſſet hodie celebrauduz
feſtum ↄceptionis ꝑ ſanctificatione. quia
quo tempore fuit ſanctificata ignoraꝛ vt
dicit ſanct⁹ thomas tertia pte ſūme. ¶ Et
ſic inquit theologia. patet ꝙ rationes vr̄e
nō ſunt inſolubiles. ¶ Tunc rex de ſolio
ſuo ꝓtulit litis ſnīam in hec verba Anſel/
mi in epiſtola cōceptionis virginis. Eru/
beſcant omnes inſenſati. qui tantū diem.
tanta myſteria ac ſacramēta. tenebris igno
rantie excecati/ ideo reſpuunt celebrare/ ꝙ
viri ⁊ mulieris copulatio. in virginis ↄce/
ptione ↄſiſtit. Nō enī eſt verus amator vir
ginis. qui reſpuit colere diē ſue ↄceptōnis
Hec Anſ. Cui⁹ virginis veros amatores
nos facere digneꝛ dn̄s nr̄ Jeſus dei patriſ
et ipius virginis marie vnicus filius. qui
cum eodem deo patre. et ſpiritu ſancto vi/
uit ⁊ regnat in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

Sermo de ſancto

Bernardo/ editus a magiſtro Johāne de
gerſon cancell. pariſieñ.

Fulcite me florib⁹. ſtipate me
malis. quia amore langueo.
Scriptū ē in epitaphio ſpō
ſi ⁊ ſpōſe qd ad exercitiū diui
ni amoris ↄpoſitū eſt. ⁊ ab il
lo cui⁹ nūc ſermonē habituri ſum⁹ diuiniſ
verbis expoſitū. qd ⁊ nūc legit eccl'ia ī lau/
dez ſingularis ſpōſe xp̄i virginis glorioſe
Can. ij. c. ¶ Si nō capit amoris v̄ba fri/
gidū pect⁹ vt ſcptura loqꝛ (amoroſe bern̄)
Si te eodē teſte liguagiū amoris n̄ amās
nō intelligit pl⁹ꝙ latin⁹ barbarū. q̄ pacto
ſpes erit ō algido. imo gelato pectore meo
ꝙ amoris vnꝙ flāmantia v̄ba depromat.
ꝙ eloquiū ei⁹ ſit ignitū vehementer/ ꝙ ver
bū inſtar helie vt facula ardeat. Neceſſari
us ē igiꝛ ignis ille amoris quē dn̄s miſit ī
terrā volens vehemēter accēdi. Neceſſari⁹
dixerim tū vobis ad capiēdū verba amo/
ris. tū ꝑcipue mihi ad illa capiēdū ſimul ⁊
loquendū. ¶ Te v̄o beatiſſimū bern̄. eſſe
vnū ex ↄſortio ignitoꝝ illoꝝ ſpirituuz q̄s
ſeraphin ſcriptura noiat ego pia fide teneſ
obſecro iā ⁊ obſecro ꝑ amorē tuū. qtin⁹ ſis/
pro calculo ardēti de altari illi⁹ cui⁹ ignis
eſt in ſyon. et caminus in hieruſalem/ qui
eſt non cupido falſus/ ſed verus dilectōis

deus ⁊ ignis ↄſumens eſt: tu labia mea tā/
gēs purges. Tu inſuꝑ pectora noſtra om/
nia ſuccēdas ad amorē illū quo te olim lā/
guiſſe ⁊ arſiſſe feliciter/ te ducente infra do
cebimus. Exorabimus ſimul amatricem
illam tuam ⁊ amatā deam. que quidē decā
tat. Ego mater pulcre dilectōnis. Cui ſup
plices p̄ſentam⁹ illud angelicū Aue gratia
ple. ⁊c. ¶ Fulcite me florib⁹. ſtipate me ma
lis qꝛ amore langueo. Vox iſta viri patres
et fratres vox amātis eſt. Amantis nō qua
liſcūq̄ amantis. ſed eius quem vulgus lo/
quitur. qui amat per amorem qui philoca
ptus eſt. Cum vero inter anime paſſiōes
nulla vehementior ſit q̄ꝫ amor (vt ab expe
rientia ſumpſit Cicero) nulla inſuper vio
lentior. nulla rapacior: et que minus ſinat
animā eſſe ſui iuris (Nam eſt extaſim faci/
ens vt ait Dionyſ. iiij. de di. no) ſicut amo
rem ꝑuerſum ⁊ improbuꝫ nullum crimen
excedit in vitio. ſic amori caſto ⁊ bono/ nul
la virtus equat̄ in precio. Alioquin quo/
modo ſtatuiſſet egregius doctor Aug⁹. ex
aduerſo duos amores bonū ⁊ malū/ eſſe q̄
ſi totidem precipuos cōditores ⁊ rectores
duarū ciuitatū. vnius diuine. alteri⁹ diabo
lice. niſi qꝛ amor bon⁹ inter virtutes/ ⁊ ma/
lus inter vicia principant̄: Proinde vter/
q̄ꝫ amor/ ſua actione feruida languere hic
quos poſſidet cogit. q̄uis aliter ⁊ aliter ſi/
cut amor hereos manifeſtat in malo. ⁊ vox
noſtri thematis in bono. Cum aīa ſancta
ſponſa dei loquit̄ Fulcite me florib⁹ ſtipa
te me malis qꝛ amore langueo. ¶ Et q̄deꝫ
de amore ꝑuerſo erit ſcda pars noſtri ſmo
nis hui⁹. ſi hora ⁊ veſtra expectatio tulerit
et hoc ſub voce querula ⁊ lugubri chriſtia
nitatis/ languorē ſuū in mēbris peſſimuꝫ
ex hoc amore/ deplorātis. Primā vero par
tem / ſibi vendicabit vox amoroſiſſimi et
deo amātiſſimi Bernardi: tum ad ſui lau/
dem. tum ad noſtri edificationē. ¶ Intro
ducet̄ itaq̄ ꝑſona eius iam beata atq̄ ſecu
ra. tanq̄ ip̄m de amore ſuo in hoc mundo
loquentē audiamus. Ita enī tenere medi/
tatus ſum doctrinā de amore/ quatin⁹ io/
cundior eſſet ad audiendū. facilior ad cre/
dendū. maieſtate ſua dignior. ⁊ inuidie ha
bens min⁹ ad imitandū. Quis enī ſibi cō/
gruenti⁹ amoris magiſteriuꝫ vſurpauerit.
cui⁹ facta oīa ⁊ ſcripta/ ſcintille ſunt q̄daꝫ
ignee amoris: Auertite igit̄ paulisꝑ mēteꝫ
a me/ ⁊ ip̄m Bernarduꝫ nō me loq̄ putate.

¶ Fulcite me florib⁹ caſtoꝝ deſiderioꝝ:
o beati amoroſi oēs ſpūs Stipate me ma
lis odoriferis/ pulcrarū ordinatarūq̄ opa
tionū. qꝛ amore langueo. Ecce aīa mea dū
aduena ego ſum in terra peregrinationis
mee/ circūibat ⁊ querebat quē amaret. Ne
q̄ enī abſq̄ amore diu viuere oīno pote/
rat. Cui⁹ ſtimulis: neſcio quib⁹ iam ab in/
eunte etate configebat̄. Cui⁹ igne carpeba
tur. vt in has gemebūda ſuſpiraret voces
Fulcite me ⁊c. Obtuli anime mee corā in
proſpectu ꝑ portas ſenſuū. Celū ⁊ terram
et mare ⁊ omnia que in eis ſunt pulcra et
ſpecioſa valde. Pulcritudo in formis cor/
poreis. ex ordine ↄgruo partiū. cū quadaꝫ
coloris ⁊ lucis ſuauitate. pulcritudo ī nu/
meris ſonoris ⁊ canoris. pulcritudo in tā/
gibilib⁹. pulcritudo in guſtabilib⁹. pulcri/
tudo in odoriferis. que omnia cōuenienti
ꝓportione ſua intra mentē alliciūt. Et dixi
aīe mee. ecce hec ſunt amor tu⁹. Fulci te his
florib⁹. ſtipa te his malis. Et ne vltra plā/
xeris qꝛ amore langueo. ¶ Quid refugis
quid faciē obducis: Refugiebat enī (bene
ſenſi) aſꝑnabaturq̄ monit⁹ meos/ cuꝫ his
omnib⁹ que induxerā intus ad eam/ ꝑ cor
poris mei ſenſus. Ipſa nimirū doctricem
alteri⁹ amoris ſuſceperat. adhuc fere a cu/
nabulis ab ancilla tua deus noſter matre
mea. in gremio eccleſie ſancte tue ⁊ a ſpiri/
tuſācto tuo. Qualis hec doctrix erat: erat
fides catholica. q̄ mox vt excreui. mox vt
greſſuꝫ figere potui. duxit aīaꝫ meā ad fon
tem puriſſimū ⁊ ſerenū ſancte tue eccleſie ī
qua ꝓtinus vt vidit aīa mea ſe ⁊ faciē ſuaꝫ
velut in ſpeculo quodā mūdiſſimo/ ipa re
pente ſagittata ē iaculis ſuauiter ardētib⁹/
diuine pulcritudinis dignitatis honeſta/
tis atq̄ dilectōis. inſtar narciſci. de q̄ poe/
te fabulant̄. Ex illo/ delere ſtatuit aīa mea
a corde ſuo omnē pulcritudinē rerū geſta/
rum. Omnē cepit amorē alteꝝ a tuo/ dedi
gnari. Cepit tedere quotidianaꝝ haꝝ for
marum. hanc enī tantā de ꝓpria dignitate
decore ⁊ nobilitate p̄ſumpſerat fiduciam:
Tam ſuꝑba de amore (vt vulgi vox eſt) fa
cta erat: ita vt nullū niſi omnipotētiſſimū
ſapientiſſimū ditiſſimū ⁊ pulcerrimū ſuꝑ
omnia amare dignaret̄. magna ſed bona
ſuperbia. ¶ Quid mihi ⁊ tibi ait o homo
q̄d mihi ⁊ tibi/ ad pulcritudines iſtas reꝝ
materialiū: Quid ad amorē earū quas eq̄
nobiſcuꝫ in facultate ſua bruta h̄nt: Eſto

pulcra ſint omnia. Eſto ſpecioſa ⁊ amena
et digna diligi. Quantū ſupeminet pulcri
tudo ⁊ decor illius qui fecit omnia? Si in
veſtigio. Si in vmbra. Si in nutu quo-
dam ⁊ odore/hec violentia ineſt vt ſe ama
ri tanta importunitate tantaq̄ rapacitate
compellant/vbi tamē aculei graues ſunt/
vbi plus aloes q̄ mellis habēt? Noli mira
ri ſe res ipa a qua profluūt hec omnia/ſua
vi me trahit ⁊ dignitate me allicit. In cu-
ius amore tanta delectatio eſt. ⁊ cui⁹ conui
ctus non habet amaritudinē ſed leticiam
et gaudiū. Iſte eſt deus meus. cuius vul-
nerata charitate ego ſū. ſibi me elegit. me
A totam habebat. ſibi me dedi. ¶ Verum q̄-
diu: heu tandem aberit. Et quouſq̄. vſq̄-
quo vociferabor vim patiens ⁊ non exau-
diet? Quero eum miſera nec inuenio. vul-
nerauit me ⁊ abijt. Adiuro vos filie hieru-
ſalem vt ſi inueneritis dilectū meū/ annū-
cietis ei quia amore langueo. Et ita vere
elanguit anima dū hoc modo aſſidue ſu
ſpirat ad deum ſuum. Eratq̄ languor for
tiſſimus. adeo vt macreſcerem ⁊ marceſce-
rem totus diſplicebat quicqd agebam. qc
quid videbam in ſeculo. ¶ Et aio ego ad
animā meā. Certe anima mea adhuc ru-
dis es in amore nec ſatis erudita. propte-
rea forte nō venit ad te dilectus tuus Vis
introeamus ſcholam aliquam que doceat
nos modū quo amādus eſt amicus tuus/
deus noſter. Nam qd ſine modo eſt? place
re quomō poteſt? Qd ſi ad res alias vilio-
res/ars addit ⁊ proficit. quanto minus rei
huic diuiniſſime ⁊ qua ſola optime viuit/
exiſtimandū eſt artem nō deeſſe? Annuit
ipſa. Venit ergo non tam greſſu corporis
q̄ ſtudio ſedule inueſtigationis/ ad ſcho-
las varias: interrogaui de qualibet. Nun-
quid nō ars amoris doceret in ea. Reſpon
ſum accepi a ſingulis voce cōfuſa ⁊ rauca.
Docemus amorem. Sed in veritate com
peri dum pergerem vltra querere. ꝙ non
erat amor ille. vt eſt amor dei noſtri. amor
caſtus quē querebat anima mea. In ſcho
la vna/docebant homīes amare. in illa vo
luptatē. in alia mundanā aliquā vanitatē
Quinetiam ſchola illa que videbat hone-
ſtius inſtituta/ſchola literatoria. ſchola ſci
entiarū variarū/referebat ad cognitionem
omnia. nihil ad amorem. Docebant illic
ſedulo adoleſcētes ⁊ ſenes. cū iunioribꝫ/de
reb⁹ querere. diſputare. libros euoluere. ve

rū a falſo acute ſecernere. In his tot⁹ mer
gebat intellectus. ſed affectus ꝓcul erat. ꝓ-
cul ſine affectione ꝓcul valde. ⁊ exul in ter-
ra deſerta inuia ⁊ inaquoſa. In terra ſalſu
ginis a malicia habitantiū paſſionū in ea.
In loco horroris ⁊ vaſte ſolitudinis. extra
terminos conuerſationis illius de qua di-
ctū eſt Noſtra cōuerſatio in celis. ¶ Ilico
retorſi pedē ego Bernardus ab his ſcho-
lis. ⁊ aggrauata ē valde aīa mea ſtudijs ea
rum. eo ꝙ ita affectum ſuum vel deprauā
bant. vel intolerabili prorſus vanitate ari
diſſimū relinquebant. Et dehinc ex imo
pectore altum trahens ſuſpiriū. Filij inqt
hominū vſq̄quo graui corde vt quid ſine
affectione de affectibꝫ iudicatis. vt quid lo
quimini ſedule de dilectione ſed nō idio-
mate dilectionis/dum caretis dilectione il
la/pro qua/ſi dederit homo omnē ſubſtā-
tiam ſuam/quaſi pro nihilo deſpiciet eā.
quanquā vbi docet illa? Docetur dico nō
lingua propria affectuum. vbi reperitur?
Quis eius mihi ſcholam oſtendet? Fulci
te queſo me floribus. caſtorū eloquiorum
vos quicunq̄ poteſtis. ⁊ poteſtis ſoli qui
amatis. Stipate me malis ordinate cha-
ritatis qꝛ amore lāgueo. ¶ Sic lamētabat B
aīa mea. ſic languebat turgida amore/que
rens ſcholā/quo ꝯueniētius eā in arte be-
ne amādi ⁊ amorē ꝯſeruādi pariēdi ⁊ agē-
di redderet inſtitutā. ¶ Tū e celo intonuit
dñs voce grādi ad aures ſuas introrſus vt
religionis ſcholā peterem⁹. Credo qꝛ ma-
gis ad īflāmationē affectus q̄ eruditionē
ſolam intellectus religio ſtatuta eſt ſi recte
manet inſtituta. In qua rurſus ab initio
collocatur ſecurius feruor amoris nouiti⁹
q̄ in ſolitudine. ne tenera adhuc aīa/offen
dat in illud maledictū. ve ſoli. quia cū ce-
ciderit nō habet ſubleuantē. Paraui cōfe-
ſtim animū. gerebā circiter viceſimūſcōm
annū. Anno dñi. Mc.xij. Et a cōſtitutio-
ne domus Ciſtercij. xvi. dū cū ſocijs am
plius triginta religionis ſchole me ſubdi-
di. ¶ Sed q̄li religioni ⁊ quo fine? Reli-
gioni inopi auſtere regulari. non q̄les heu
multas intueor corruptiores q̄ ſeculum.
Corruptiores ī comeſſationibꝫ. in laſciuia
moꝝ. ī effreni cuiuſlibꝫ diſciplīe regularis
abiectōe. vbi fere nihil de religiōe pter no-
mē ficticiū aut pter veſtē. ⁊ neſcio q̄ forſan
cantica. nihil deuotionis plurimū tedij et
vexatōnis habētia. Porro finis me⁹ ſol⁹

fuit amor dei. vt in me genitꝰ a gratia dei/
cito naſceret. ⁊ natus fieret viuax fortis et
feruidus. omnia potenter exuperans ſua/
uiſqꝫ ⁊ ſapiens. Nam religionē profitens
ſi quicq̄ȝ aliud intendit/ aut cibū gloriam
vel opes quas ſibi negabat ſeculū/ quidni
ſucceſſus turpes habeant/ ea que tam fedo
initiata ſunt principio. Sed ad me redeo
¶ Mox vt religionis ſcholā introgreſſus
ſum/ ſuſcepit me in primis vt mos habet
locus nouitiorū. in quo cōuerſatus aliq̄ȝ/
diu/ gradū proficientiū aſcendi. Nemo ei
repente fit ſummus. Tandem promouen
te deo de virtute in virtutē/ ad pfectiones
aſſumptus ſum. Primo velut animalis.
Secūdo vt rationalis. Tertio vt ſpiritua
lis. ſm̄ tres ſtatus ſtudentis ad amorē dei.
quos tranſſcripſi p epiſtolaȝ ad fratres de
monte dei. ¶ Conformiter etiam ad tres
diuini amoris gradus. quos notauit libel
lus meus de diligendo deū editus. Primꝰ
locus eſt ſchola diſcipline ⁊ contritionis.
Alter ſchola ſanctimonie ⁊ meditationis.
Tertius eſt ſchola ſolitudinis intime ⁊ cō
templationis. In primo verus amoroſus
languet amore. dehinc moritur amore. de
mum tertio viuit amore. ¶ Quoniā par/
turitio amoris fit cū dolore languido. hoc
eſt in rixa paſſionū. Dehinc poſt eius par
turitionē mortificatis paſſionibꝫ. moritur
vetus homo. ſicut in parturitione Benia/
min Rachel. Tertio tandem amor natus
adoleſcit ⁊ creſcit. ⁊ ex illo anima viuit cuȝ
apoſtolo dicente Viuo ego iam non ego.
viuit vero in me xp̄s. ¶ In primo bellum
In ſc̄do inducie. In tertio pax. Nihilomi
nus dum vita mortalis agit in amore hec
omnia pmixtim inſunt. bellū. inducie. pax
rurſus bellū. rurſus inducie. pax viciſſim.
Nam confuſa ſunt hec omnia ſpes metus
meror. gaudiū. vix hora vel dimidia fit in
celo ſilentiū. ¶ In hunc modum ſub alia
metaphora exardeſcit ⁊ creſcit ignis diui/
ni amoris. Torret primo vehemēter cum
multo fumo carnaliū deſideriorꝫ. ⁊ flāma
non niſi rara raptim emicat. dehinc flāma
rapacior exurgit ꝯuoluta fumo fantaſma
tum. licet ad poſtremum velut in carbone
ſuo nitet. tranquillus ardet depuratus ab
omni fumoſitate tum paſſionuȝ. tum fan/ L
taſmatū. ¶ Hoc vero ferueū ⁊ trāquillū di
lectionis incendiū. priuſq̄ȝ attingeret aīa
mea/ priuſq̄ȝ amorē conceptuȝ enixa eſſet.

quibꝫ nō ego languoribꝫ extenuatus ſum
quibꝫ nō vexatus doloribꝫ? Quotiēs ego
ad ſanctos ſanctaſqꝫ homiēs. quotiēs ad
patres ⁊ fratres meos ſimul in xp̄o degen/
tes/ querulis vocibꝫ planxi Fulcite me flo
ribꝫ ſanctarꝫ orationū veſtrarꝫ. ſtipate me
malis exemplorꝫ veſtrorꝫ quia amore lan/
gueo. ¶ Cognitus eſt nimiū mos eiꝰ. imo
more veterano vult hec infelix et ſuadet.
quid dico ſuadet? vi agit. vt proſtituat de/
corem ſuū. hec virguncula mea. hec adole
ſcentula aīa mea. Attrahit videlicet corru/
ptores ſordidiſſimos improbiſſimoſqꝫ p̄
dones animarꝫ incautarꝫ. Nūquid nō ocu
lus predo nequā qui depdatus erat aīam
Hieremie? Tactus preterea ⁊ guſtus ⁊ lin
gua ⁊ aures/ heu q̄ȝ violenti ſunt seducto/
res. Apprehēdit quilibet palliū aīe mee ⁊
ſubdole blandiēs Dormi inquit mecum.
Reclamat aīa mea ore ſyndereſis in quo ñ
inuētus dolus. ſed nec inueniri pōt. Relu/
ctatur manibꝫ ꝯſcientie Seorſum vos ex
clamat. abite hinc in malā horā veſtrā fal/
laciſſimi deceptores. Neſcitis forte qualiſ
ego ſum. Ego ne talis meipam ſub veſtra
libidine pſtituendā turpiter exponā. Ego
ne ludibriū vobis ero riſus ⁊ opprobriū?
Nō eſt ita cōſiliū. alias querite ſi quas in/
ueneritis q̄ veſtris credāt maleſuaſis blan
dicijs Ego vos reſpuo deſpicio ⁊ cōſpuo
phi de vob. Ita aīa mea ad illecebras car/
nis. ¶ Ego aūt Bernardus/ ad meipſum
frequētius iſtud inculcabā. Bernarde ad
quid veniſti? Ad quid veniſti Bernarde?
Nimirū tu veniſti ad amoris caſti ſcholā?
in qua docearis amare deuȝ ex toto corde
ex tota aīa ⁊ ex tota fortitudine. Nihil er/
go tibi cū carne. rixas eius perfer viriliter.
Silebit tandē. etſi nunc grauiter moleſta
ſit atqꝫ cū oblectamēto obſequet tibi. Sȝ
quid? Non tantūmō timores intus ⁊ rixe
ſed foris pugne. Notū eſt quāta me impu
dentia bis mulieres infelices nudū aggreſ
ſe ſunt. q̄s vt clamaui latrōes ⁊ ſocios exci
taui. Altera vice/ vetulā hāc carnē meā/ q̄
ex viſu mlierculę ſtimulabat me acriꝰ ſoli/
to. ego demerſi collo tenꝰ i aquā algidā vſ/
qꝫ dū miſere ad mortē obtorpuit. ¶ Tali/
bꝰ aculeis ī ſui pruritōe exagitatꝰ amor me
us/ ſepiꝰ ī flebiles erupit eiulatꝰ vagituſqꝫ
Et ego multū flēs ⁊ amorē meū quaſi la/
chrymis iam balneās loquor cū apoſtolo
O infelix ego homo quis me liberabit de

corpore mortis huiꝰ gr̄a dei per ih̄m xp̄m
dn̄m noſtrū Scio eni ꝙ aliter ꝯtinēs eſſe
nō poſſuꝫ niſi deus det. dat aūt exercētibꝫ
ſe ⁊ querētibꝫ. ꝓpterea Fulcite me floribus
orationū veſtraꝝ o ſancti ſancteqꝫ omnes
ſtipate me malis ſp̄ualiū chariſmatū quia
D amore langueo. ¶ Talis fuit ſtatꝰ meus ī
ſchola ꝯtritionis. qua in re ⁊ ſi nihil modo
patior in gloria. cōpatior tamē tibi o quiſ
quis es generoſus adoleſcens bone indo/
lis. quiſqꝫ egregio ⁊ caſto/ artē bene amā/
di nouitius adhuc addiſcis Didici ex his
que paſſus ſum pugnā tuā ſed fortiter age
precor. Precor hāc veterē ſordidā carnem
tuā animoſus euince Ego meipm̄ tibi ꝓ/
beo in exemplum victorie: ſpemqꝫ corone
Tu me ſequere. tu experto crede. credis ħ lu/
cra. pacatiſſimū afferet niſi victus fede ſu/
cūbas. Alioquin iugi miſeria torqueberis
acerrimoqꝫ pruritu/ etiā in ſenio/ dū a ma
le ſuauibꝫ dānabilibꝫqꝫ titillationibꝫ ab il/
lecebris fouere ſanareqꝫ te putabis. ¶ Ve
rum ſup omnia te moneo ꝑclare adoleſcēs
et repetēs iterū. iterūqꝫ monebo. caue tibi
a ꝯſortio neqꝫ adoleſcentū. vel viroꝝ cui/
ratoꝝ. ſciens qm̄ corrūpūt bonos mores/
ꝯfabulatōnes peſſime. quāto magis attre
ctatōnes opationesqꝫ. O mores. o ſcelera
imo o mortes. o ſcelera ſceleratiſſima quo/
niā ſocietas illa formidāda eſt de cōtagio/
ne peſſima. quā naturali federe ac inſtitu/
tione mutuo decebat eſſe caſtā atqꝫ ſecurā
agente hec corruptela beſtiali eoꝝ q̄s om/
nipotens nature deus/ ſi nō reſipiſcāt ma/
le perdet. iuſte quidem quia ⁊ ipi q̄nqꝫ ne/
phādiſſime ꝑdunt quos ſeruare inſtituere
qꝫ debuerāt ſic fidei ſue traditos velut an/
gelice puritatis iuuenculos. Verū tu ado
leſcens inclite/ has peſtes mōſtrificas/ nō
minus effugito/ q̄ꝫ fame tue/ q̄ꝫ caſtitatis
tue/ imo q̄ꝫ vite tue/ certiſſimos hoſteſ. Qꝺ
ſi vim parauerint obnitere reclama palaꝫ
eloquere palā oſtendito veternoſam hanc
beluam ignibꝫ ꝑſequendā. clama mecū. la
trones latrones. ¶ Deniqꝫ in omni tua af
flictione dū amorē caſtum ⁊ diuinū partu
ris. ocium ꝓcul abſit. Ocia ſi ⁊c. Sit quo
qꝫ refugiū ad lectiones. ad ieiuniū. ad ora
tiones. Non eni vincit̄ hoc demoniū/ niſi
in ieiunio ⁊ oratione. Dic in hac parturi/
tione tua dic deo ⁊ omnibꝫ eius ex intimis
precordijs anime tue Fulcite me floribus
caſtimonie, ſtipate me malis puritatis ſā/
cte q2 amore langueo. ¶ Tali languore E
torquebar. tali pompa rūpebar pariendo
amorē dei iam ꝯceptū. Quidni igitur lan
guorē hunc feruidū/ mors ſi aliqua ſeque/
retur. Qualis mors? mors alterutrius ex
hoc amore duplici. mors amoris aut car/
nalis aut ſp̄ualis. Sed dicamus meliꝰ ꝙ
carnalem ſp̄ualis amor ſtrauit. calcauit ex
animauit. De quo vere dictū eſt Fortis vt
mors dilectio. Perpendo q̄uo enecata eſt
in me dilectio ⁊ delectatio quelibet corꝑa/
lis: quādo ad cibū ibam ſicut ad tormen/
tum. quādo ſagimine cōcreto incaute op/
poſito/ vſus diu ſuꝫ ꝓ butyro. Quādo ſub
inde ad ipa luxurie blandimēta/ ego vł ſo/
la recordatōne ꝯcutiebar horrore/ abomi/
nans ea tanqꝫ ſaniem putrem fetidamqꝫ.
¶ Emortua igit̄ veterana carne mea feli/
ci morte. que vitā nō abſtulit ſed mutauit
quatinꝰ renouaret̄ ſicut aquile iuuentus.
Amorē dei pridē ꝯceptuꝫ enixa eſt anima
mea: obſtetricāte penitētia cū ſuis ſodali/
bus. Succeſſit in ſcd̄a ſchola/ meditatio
ſedula famulatrix. que nato amori/ lactan/
tis ac gerule fungeret̄ officio. Eſt itaqꝫ me
ditatio fortis vehemēs atqꝫ ꝑſeuerās mē/
tis attētio ad aliq̄d inueſtigādū. Nōne for
tis ac vehemēs attētio que pōt mel ſugere
de petra. oleūqꝫ de ſaxo duriſſimo ad amo
ris ſui nutrimētū. imo ad raptū facit. Eſt
aūt raptus vehemens occupatio virtutis
ſupioris cū totali ceſſatione virtutū infe/
riorū aut ſaltem cū debilitatōne notabili.
In hac meditatōe iuxta alterū typū exar/
deſcit ignis diuini amoris/ ꝓpheta dicēte.
In meditatōe mea exardeſcit ignis. Hoc
fit valido fletu aſſidue ꝯſiderationis. ſtrin
gente ⁊ vniēte virtutē totā ignis hꝰ. q̄tinꝰ
ex materia iā ꝑparata ⁊ q̄ſi deſiccata ab hu
more groſſo carnalitatꝫ/ flāma purior erū/
pat ⁊ emicet. ¶ Hec meditatio nōne mihi
ſatꝫ ab adoleſcētia familiaris extitit qn̄ fre
quenter ea que corporeos ſenſus circūſta/
bant/ me ꝯpellebat vel ignorare vel ꝓrſus
negligere. Teſtudo ⁊ feneſtra celle nouicō
rū. ⁊ lacus lauſane. ⁊ cella m ri mei ⁊ alia
multa fidē hinc faciūt; quoꝝ mihi ꝯſidera
tio nulla erit. ¶ Hic mihi ſolitudo placēs
hic inter quercꝰ ⁊ fagos mg̅ros ⁊ doctores
meos/ gratior ⁊ crebrior illa ꝯuerſatio mea
illic ea oīa q̄ fomentū preſtant amori diui
no/ colligebam. ſugebā. dirigebā. aut iam
collecta reuomens ruminabam. quorum

odorem poſtmodū dedi/ſcriptiſq; reliqui
p̄ſertim ſup cantica.⁊ in meditationibus.
F ¶ Ego quippe mecū ipſe et ad deum nūc
hoc nunc illo modo meditans fabulabar.
Quis ego ſum dñe? Quis O rex vniuerſe
creature vt digneris te amari a me? Quid
dico digneris. cū tu ipſe terribiliter iubeas
vt amem te.⁊ minaris eternas miſerias ſi
nō amauero te? Te quē amare fructus ſū/
mus eſt.ſūma nobilitas.ſuauitas incom/
prehenſibilis eſt.iocundiſſimaq; dulcedo
Jubeas vt diligam te. Diligā te igit̄ domi
ne fortitudo mea. diligā nō q amore meo
egeas. ſed quia idipm vis ⁊ iubes. fiat qd
vis.fiat qd mandas. exurge domine in p̄/
cepto qd mandaſti.diligat te quicqd ī me
eſt.tota virtus mea.totū cor meū.tota ani/
ma mea.deſideret teipm qui totus es deſi
derabilis.amem te totū. cui me totū nec ſe
mel debeo. Nam debeo quia nihil eram ⁊
feciſti me.debeo quia perieram ⁊ reforma
ſti me milleſies mortē meruerant peccata
mea.ſed debeo milleſies ⁊ amplius.qr mīa
tua magna eſt ſuper me. ⁊ eruiſti milleſies
animam ex inferno inferiori. etiā anima
mea tepida et euomi digna. aīa arida ni/
mis in amore dei tui.anima ingrata bene
ficijs eius. Appello te.reſpōde mihi. ſi qſ/
piam amore tuo ſic arderet/ vt omnia lar/
gire͛t tibi gratis nōne diligeres eū? Quid
ſi vltra omnia ſua donaret ⁊ ſeipm.nec ſo/
lum donaret/ ſed inſup pro te redimēdo a
morte/mortē ipſe duriſſimā vltro pferret.
nō adeo obduruiſti/ vt poſſes talē ſic amā
tem redamare. Atuero deus tuus ille talis
eſt.qui nō puſilla aliqua bona/ſed hoc ce/
lum hanc terrā hoc mare ⁊ omnia que in
eis ſunt/tibi cōtulit.ſed ⁊ pprio filio ſuo n̄
pepercit inquit apoſtolus ſu.ſed pro no/
bis omnib tradidit illū. quāto magis nō
omnia etiā nobis cum ipo donauit? ¶ At
reſpondebit fortaſſis tua vel ingratitudo
vel auaricia.non mihi ſoli inquies iſta do
nata ſunt.ppterea nō ſunt amoris erga me
ſingularis indicium. Falleris anima mea.
ſciueris quia tibi multo copioſius benefi/
cium collatū eſt Jtaq; finge tibi vnice hoc
celum ⁊ hanc terrā datas eſſe. deū inſuper
pro te ſola redimēda carnē ⁊ mortem ſuſce
piſſe.nūquid ſolitariū hoc munus grāde
malles eſſe q̄ cum multis? Nūquid homi
nū omniū parentū ⁊ affiniū. nūquid etiā
angelorū cōſortio/velles nō gaudere? Nū/
quid eligeres munerū tuorū nullos eē par
ticipes? Nō ita ſapis anima mea/vt hoc ſa
pis. Cur ergo nō diligis diligentē te/⁊ ta/
lem ⁊ taliter diligentē.qui amari ſe ⁊ iubet
auctoritate ⁊ rogat caritate. aduerſitate co
git.allicit proſperitate? Cui vox illa con/
gruit/ſi ad purū reducatur. dies noc teſq;
me ames.ne deſieris.me ſomnies.me expe
ctes.de me cogites.me ſperes. de me oble/
ctes.mecū tua ſis. meus facſis poſtremo
animus quando ego tuus. ¶ Talia olim G
plura mecū meditabar vt columba. Nunc
ad vos mihi exhortationis ſermo eſt/ qui
inter pficientes computandi eſtis.ad vos
quos edomita iam carne quātum ſatis eſt
ad meditandū conuenit ſatagere. Totis
conatuum neruis ad amorem dei nutrien
dum augendum proficiendūq;. Non vos
abducat oro vel ignauia et vecordia vel
amor ſolius illuſtrandi intellectus. q ne/
glectus ſit affectus.quem ſicut maxime re/
ſpicit virtus ⁊ meritum/ita precipue colē/
dus eſt. ¶ Atuero dicetis.nos certe ad ſtu
dendum poſiti ſumus.nos ad ſcripturas.
intelligendū.hec eſt noſtra vocatio. Hoc
nec ego nec reprobo fratres.nihilominus
teſtimoniū perhibebo vobis quale poſi/
tum eſt in epiſtola mea ad fratres de mon/
te dei/q ſcripturas ſacras nullus vnq̄ ple
ne intelliget qui non affectus ſcribentium
induerit. Et quales affectus? virtutū qua
rum regina ⁊ mater ipe eſt. Deniq; ſm̄ mē
ſuram dilectionis/ conſequitur magnitu/
do reuelationis diuinorum preceptorum
Nolo mihi credideritis niſi hoc inſinuet
deus ipſe dilectionis. dum apoſtolos di/
xit amicos. quia omnia quecunq; audiui
inquit a patre meo/nota feci vobis. Nimi
rum a natura ꝯparatū eſt q ſecreta noſtra oc
cultamus hoſtib/amicis reuelamus Su
per inimicos meos prudentē me feciſti in
quit ille cui incerta ⁊ occulta ſapientie ſue
deus manifeſtauerat. Cauſam ſubdit me
ditationē ⁊ amorē diuinorū preceptorum
¶ Quis preterea negauerit qn amare ſit
quoddā ſentire quia amor inſup quedam
ſpūalis exiſtat pceptio? Sentire vero co/
gnoſcere eſt non minus q̄ videre. Et ſepe
tanto amplius ⁊ certius/quāto tactus ⁊ guſtus
ab obiectis ſuis perceptiori ac iocūdiori
actualitate mouent̄. Nonne mellis dulce/
do ⁊ ignis caliditas ⁊ odorū ſuauitas/ me
lius guſtu tactu ⁊ olfactu/q̄ viſu dinoſcūt̄

Non aliter anima ſuum guſtum habet ſu⸗
um tactū olfactū inſup/ex amoꝛe. Rurſus
ſi beatitudo hec debetur mūdis cordeq̄ ip
ſi deū videbūt. et hec mūdicia nullo pacto
melius/nunq̄ ſincerius ⁊ efficacius fit q̄
ꝑ ſucceſſionis amoꝛoſe depuratiuā actio⸗
nem/vt maioꝛem amoꝛē amplioꝛ ꝯſequa
tur cognitio neceſſe eſt. ¶ Poꝛro vbi amoꝛ
ibi oculus. vbi vero oculus ibi intētio. et
vbi intenderis ingeniū valet. quare ad ve
hementioꝛē amoꝛē/valētioꝛ effulgebit co⸗
gnitio. ¶ Deinde virtus vnita/foꝛtioꝛ ē ſe
ipa diſpſa. Erit ergo virtus cognoſcitiua/
q̄to in ſe collectioꝛ/tanto foꝛtioꝛ. Nihil āt
plus q̄ amoꝛ vnitiōem hāc opatur. Plu⸗
ra ſunt in hac ſnīa. naʒ quis neſciat ex hac
calefactiōe foꝛti/ignē lucentē erūpe: Ita ex
amoꝛe cognitio generatur. ¶ Dicetis pte
rea foꝛtaſſis amoꝛē vos hr̄e dei q̄tū ſuffic
ad ꝑceptū. Vellem etiā nos hr̄e q̄tū ſuffi⸗
cit ad pfectū ⁊ pfectū. q̄m in via dei non ꝓ
gredi/regredi eſt et magna plane iam impꝑ
fectio eſt/⁊ ꝓpriū ſerui pigri/nolle niti eē ꝑ⸗
fectū. ¶ Ceteꝝ cauete obſecro. dū mēs re⸗
manet arida a pinguedine ſpūs. dū ſuaui⸗
tate diuini amoꝛis deſtituta langueſcit: ne
tandē ipa redeat ad cōſolatiūculas quaſdā
fedas et carnales indignas ſe. Verū quip
pe eſt/aīam abſq̄ cōſolatiōe diu ſtare non
poſſe. q̄ ſi deſit cōſolatio ſpūalis q̄ guſtata
deſipit omnis caro ⁊ quā ſolus pſtat amoꝛ
dei: quis facile nō agnoſcat q̄ ꝓuo lapſu ⁊
lubrico/delectatio carnalis obꝛepere timē
da eſt: Quis nō extimeſcat illā aplī expro⸗
bratiōem. Cū ſpū ceperitis carne cōſuma
mini. Profecto abſq̄ amoꝛe dī feruido: nū
quid tuto venient ſolicite ⁊ miſere hui⁹ ob
liuio vite. q̄m male vincitur delectatio car
nalis/delectatione ſilr carnali. ſed aliter po
tius. Solus amoꝛ dei/clauus eſt qui cla⸗
D uum amoꝛis impuri debet retūdere. ¶ Et
o fratres ſi vel tenuiter ⁊ in raptu quodam
guſtare donaret̄ ⁊ videre/q̄ ſuauis eſt dn̄s
ſi fas eſſet exclamare ex affectu ꝓbato et ex
ꝑto: ſentiendo cū ꝓpha. Quemadmodum
quidaʒ ex vobis pnt. q̄ magna multitudo
dulcedinis tue dn̄e quā abſcōdiſti timenti
bus te. Tederet affirmo ariditatis iſti⁹ in
affectu/cū eruditiōe q̄tālibet intellect⁹. pu
deret aīam tādiu languiſſe. eā fuiſſe ſic ter⸗
ram ſine aqua deo. ſine aqua ſapīe hoc ē ſa
pide ſapoꝛoſe ſcie. Puderꝫ ⁊ poſtremo pri
mā nōdum litterā alphabeti huius ſcīe af
fectualis didiciſſe Itaq̄ liberet exclamare
cū vno ex magnis ſcrutatoꝛib⁹: ſed nō abſ⸗
q̄ affectione. Sero te amaui pulcritudo
taʒ antiqua et noua Sero te amaui. ¶ O
ſi liberalioꝛi dono/vehementioꝛiq̄ exerci⸗
tio/datū eſſet amoꝛem vr̄m extendere/ad il
lum quem tertio loco noīauimus amoꝛis
gradū/ad amoꝛem extaticū. et qui ad ſupꝑ⸗
mentales rapit exceſſus. pfecto iaʒ vos cū
regina ſaba nō haberet̄ vltra ſpūm ꝑ ma⸗
gnitudine vel deuotionis vel exultationis
vel ammiratiōis ¶ Nam amoꝛ/dum ꝑ cō
templatiōis obſequiū in tertia ſchola/huc
uſq̄ trementi/robur accepit. aſſumit. iun⸗
git et vnit aīam/tanq̄ ſpōſam/deo ſuo ſpō
ſo. vt ſint iam nō duo ſed vn⁹ ſpirit⁹. Et iā
verius eſt aīa in deo quem amat/q̄ in coꝛ⸗
poꝛe qd̄ animat. nam ibi verius conſeruat̄
¶ Ita aīa q̄ prius appellabatur turtur et
colūba ꝑ gemitu ⁊ meditatiōe: q̄ vocatur a
mica et filia ꝑ ſubarratiōe ⁊ adoptiōe/iam
dicitur ſponſa introducta in cubiculum re
gis ad fruendum cupitis amplexib⁹. Illic
ipa cōcipit et fit verbigena. gignit itaq̄ ver
bum obūbꝛāte ſibi virtute altiſſimi. et ī vir
ginali vtero ſupioꝛis poꝛtiuncule mentis
ſue/q̄ noīatur vel ſcintilla ſeu apex ratiōis
vel ipa ſynderesis. cuius integritas viola⸗
ri nec in demonib⁹ potuit adeo iugiter vir
go pſeuerat. ¶ Perget aliquis q̄rere quid
eſt verbū gigni ab aīa. Accipite ſicut olim
reſpondi q̄ ſola hoc docꝫ expiētia nō doctri
na. vnctio nō lectio. Vis h̄ māna abſcōdi⸗
tum q̄le eſt agnoſcere: Guſta ⁊ vide. primū
guſtare poſt videre. ¶ Ego igitur vos om
nes in amoꝛe ammonitos velim vt ad hūc
gradum nitamini ambulantes de ſchola
cōtritiōis ⁊ pnīe. in ſcholā meditatiōis cō
ſanctimonie ⁊ tādē in ſcholā ſolitudinis ī⸗
time flagitātes crebꝛo deū et ſctōs ſanctaſ⸗
q̄ omnes ꝑ verba aīe hoc amoꝛe vulnera⸗
te. Fulcite me floꝛib⁹. ſtipate me malis. q꞉
amoꝛe langueo. ¶ Hec tāta dicta ſunt re⸗
uerendi pr̄es ⁊ viri doctiſſimi de amoꝛe bo
no/faciente ciuitatem dei in nobis. ⁊ h̄ ſub ꝑ
ſona amoꝛoſi noſtri deuoti Bernardi. tuꝫ
ad cōmonitiōem noſtrā. tū ad ſui ꝑconiuꝫ
Debebat ſubinde ꝑs altera xpīa I
nitatē introducere de ſuo lāguo
re lugentē quem furoꝛ filioꝝ/nō
tā amātiū q̄ amentiū ſeu demē
tium/ſuſcitauit adaugetq̄. Vereoꝛ tn̄ ne
poſt verba et guſtum ſuauiſſimi amoꝛis:

vos tam inſuauis materie cõturbaret acer
bitas. Querulis quippe verbis/quid op⁹
eſt. vbi tantus factoꝝ ſtrepitus/tãtus fra⸗
goꝛ auditur/cõclamãte xpianitate tota qꝛ
amoꝛe langueo? Amoꝛe quidem ſeuo et pꝰ⸗
uerſo in membꝛis ſuis. cuius amoꝛis ad p̄
cedẽtem tanta eſt q̄ſta eſſe põt diſparilitas
¶ Primus vnit diuiſos. iſte coniũctiſſios
diuidit. primus nõ querit q̄ ſua ſunt. Iſte
etiã aliẽa diripit. vtrũqꝫ ↄcomitat̃ cõtritio
et meditatio. Sed cõtritio ꝛ infelicitas h̄ẽ
infelix cõtritio in vijs iſtius. meditatio q̄qꝫ
iniq̃tatis in cubili ſuo. q̄ aſtare facit oi vie
nõ bone et maliciã nõ odire. Ac pinde nõ
in cõtemplatiõem cadit hec meditatio. ſed
tota in cõfuſione verſat̃. hoꝛrẽdo ſciſmate
qḋ xpianitatẽ lacerauit. ¶ Amoꝛ iſte ad ſe
ipm q̄m hoies ſeipos amãtes vt ſine ſede⸗
re ſint/cõe eſt. qui q̄m ad ſeipm cõtrahitur
ſe vel alios quõ dilaetaret? Vñ p̄terea ire
ↄtẽtiões rixe animoſitates cõtumelie. vnõ
cõſuetudines babilonice? noli q̃rere cauſã
alterã/p̄ter amoꝛem ſui. Sed accendit do⸗
minantibꝫ aũt paſſionibꝫ/quid mali deeſſe
quid adeſſe boni ſpabit? ¶ Adde q̄ amoꝛ
ſui qꝛ meditari neſcit legem dei. ſed vel nu⸗
mi vil cereris et bachi et veneris. null⁹ ad
hec mala pellenda ptꝫ exitus. cõuoluãt̃ ſe⸗
re oia tenebꝛis. multi quoqꝫ. qꝛ nec ꝓpꝛiam
nec alioꝝ vocẽ intelligunt in hoc negocio
turbido ꝛ ceco luctuoſiſſimi ſciſmaticis/tu
multuan finiurijs agũt. hoſtes a domeſticꝭ
nõ ſecernũt ꝛ qḋ deuenire ſolet pugnãtibꝫ i
tenebꝛis Cuius rei p̄bet argumẽtũ/ep̄la q̄
dam grandis nup edita. q̄ tota pbꝛis. tota
cõtumelijs ſcatet. tota vicioſiſſimo pꝛoꝛſ⁹
cõfutatiõis genere cõfundit ¶ Nũc igitur
inter hec negocioꝝ põdera inter amorꝭ hu
ius vincula/ſperes amoꝛi dei/ſperes cõtẽ⸗
plationi locũ eſſe. ſperes q̄ recogitent cum
deuoto Bern. illi qui tales ſunt/dies anti⸗
quos ꝛ annos eternos in mẽte hẽant. Pꝛo
pterea deſolata ẽ ois terra. qꝛ nemo eſt q̄ re
cogitet coꝛde. ¶ Poſtremo heu maloꝛum
oim cumulus/iã maloꝝ ſemiaria iacta ſũt
Et hinc verendũ eſt/ne ſeges infeliciſſima
hereſum radicitus pullulet ꝛ ineuulſibili⸗
ter occupet agros eccleſie. vt ipa iure nunc
obſecret. Fulcite me floꝛibꝫ ſacroꝝ eloqui⸗
oꝛum nõ defloꝛatoꝛum. Stipate me ma⸗
lis ſolidaꝝ oꝛdinatarũqꝫ aſſertionũ. q̄a a⸗
moꝛe lãgueo. ¶ Et ne q̃ſiueritis q̄d lãguet
Caput languet. pectus languet. ventrẽ lã⸗
guet. quid partes enumero. a planta pedis
vſqꝫ ad verticem vix ẽ i eo ſanitas. Et q̄q̄
peſſima ſint q̄ patit̃. deterioꝛa tñ niſi miſe⸗
reatur ex alto ſpõſus et amatoꝛ ſuus expa⸗
ueſco. ¶ Uerum omittamus talia. foꝛſan
digit⁹ dei eſt hic. et neceſſe eſt vt veniãt ſcã⸗ K
dala. Pꝛopterea ſaluberrimũ eſt cõſilium
vt ſaluet vnuſquiſqꝫ aiam ſuã. Et vt pauli
ſper ad pꝛioꝛa redeam⁹. amoꝛ dei ille/eſt q̄
nos ſaluare põt. q̄ nos in oibꝫ cõſolari põt
Beat⁹ Bern. rei hui⁹ manifeſtũ eſt argumẽ
tũ. qui añcedẽs amoꝛe hoc vallatus/inter
media ſciſmata ſecurus inceſſit. Sed pfe
cto rara eſt nũc talis auis i terris. pauci ad⸗
modũ qui amoꝛẽ iſtũ dei/ad tale robur p⸗
duxerunt. ¶ Cõſideranti aũt mihi in ea q̄
p accidens et velut ab extrinſeco iuuerint
ſanctũ nr̃m/ad amoꝛem iſtũ capeſcenduꝫ.
Reperio illa eſſe quatuoꝛ inter cetera. que
ſunt/mr̃is deuotio. apta cõplexio. debita e
ducatio. et ſolitudinis affectio. ¶ Mr̃em
ſcimus ex legẽda erga liberos ſuos miro re
ligionis affectu fuiſſe deditã Et p peccato
marꝭ reſtituit̃ filio bonũ. Ecci. ij. q̄ſto am⸗
plius p merito? Et hic ſũmo doctrinã mo⸗
ralem q̄ p̄dicatoꝛes ad pp̄lm/maxime de⸗
bent ammonere mr̃es vt liberos ſuos a pu
ero p ſe nutriãt et inſtituãt ad religionis a⸗
moꝛem ꝛ cultum. q̄m tpibꝫ nr̃is pchdoloꝛ
hoꝛribilis eſt defect⁹ in regimie infantium
et pueroꝝ. Nã quaſi cũ ipo lacte bibũt ſa⸗
niem oim pctõꝝ verbis et exẽplis. Et rctõ
res ſcholarũ debẽt ſimiliter eis eſſe p mr̃i⸗
bus exemplo apl̄i. i. ad Theſ. ij. Debet eẽ
maxima ſolicitudo apud eos vt ſui pueri
bonis moꝛibꝫ adoꝛnent̃. q̄ ſi nõ curãt (qḋ
om̄e flagitiũ ſuperat) ſi eos depꝛauãt/ipſi
tot moꝛtibꝫ digni ſũt. q̄t eoꝝ ſcholares mo
ribꝫ depereũt. ¶ Scḋm iuuamẽ fuit apta
cõplexio. nã et delicata erat. et ſuauitate q̄⸗
dã mollis ꝛ pia. Et pꝛimo habuit q̄ eẽt me
ditatiuus. ac pinde ꝓpter minoꝛeꝫ immerſi
onem aie in coꝛpus ad raptus et extaſes a⸗
pta. Et ſcḋo habuit facilioꝛẽ deuotionem
et cõpũctiõem. ſicut econtra de coꝛde duro
dicit̃ q̄ male ꝛc̃. q̄ diabolicã obſtinatiõem
imitatur. Ex iſta radice dicit̃ ſexus femine
us deuotus ¶ Tertium debita educatio a
matre. dehinc in religiõis auſteritate. Cõ⸗
ſtat enĩ q̄ abſtinẽtia ꝛ ſobꝛietas/p̄parant
aiam ad ſpũalia facilius cõtemplanda. exẽ
plo triũ pueroꝝ. ¶ Quartũ iuuamẽ fuit ſo
litudinis affectio. Itaqꝫ credi nõ põt/q̄ſtũ

nocent cõfabulationes inter hoīes dū etiā
nociue nō putauit. Hinc dictū eſt ꝙ amici
ſunt fures tp̄is. Primū aūt argumentum
mētis cōpoſite eſt poſſe in vno loco cōſiſte
rē ⁊ ſecū morari. vt Bern. ⁊ ante eū Sene:
docuerūt. ¶ Deniqꝫ dici pōt oīa iſta quat
tuor īuuiſſe de ꝑ accidens Bernardū vt ꝓ
pheta et miraculoꝝ eſſet opator. inter que
ego p̄cipua illa deputo/ q̄ egit in cōuerſiōe
illoꝝ q̄ etiā cōuerti toto niſi fugiebant. ¶
Sed hora finē flagitat. ⁊ nos flagitemus
vt finē beatū obtinere ſic languendo hic ꝑ
amorem diuinū poſſimus/ ꝙ in futuro ſe
cura tranquillitate in illo collocemur. p̄ſtā
te dn̄o noſtro Jeſu chriſto.

Sermo factus pa‑ riſius ꝑ eūdem doctorem in die ſancti Ludowici francoꝝ regis.

Conſiderate lilia agri quō cre‑
ſcunt Math. vi. Lu. xij. et ī euā
gelio hodierno. ¶ Ad irrigan‑
dū lilia candida pioꝝ ⁊ caſtoꝝ
ſtudioꝝ in agro mentis nr̄e/ q̄tenus de 1in
crementū xp̄s/ cōuertamus aciē noſtre con
ſideratiōis ad illud liliū cōualliū ex q̄ ide:
xp̄us ꝓdijt q̄ eſt flos ⁊ paſcitur inter lilia.
Poſtulemus vt a torrēte fluentoꝝ ſerene
gratie/ illabat̄ in nos trames aquarū ſalu‑
tariū. purificans viuificās ⁊ fecūdans ſte‑
rilitatem aīe noſtre. Qḋ vt fiat nequaq̄ o‑
mittendū eſt ſalutiferū illud aue. qḋ aue (ſi
veterū narrationi credit̄) olim litteris aure
is inſcriptū fuiſſe reptū eſt in lilijs/ ab ore
cuiuſdā ſepulti/ miraculoſo ortu germinā‑
tib⁹. qḋ p̄terea allatū eſt deſup ꝑ os angeli
cū ⁊ nos illud pia deuotiōe recolamus di‑
cētes. Aue gratia plena ⁊c. ¶ Conſidera‑
te ⁊c. R. P. et doctiſſimi/ ac ſapiētes viri/ ꝯ
ſiderātī mihi qḋ nūc de ipa cōſideratiōe lo
quēdū eſt. tū ad cōmonitiōm noſtrā. tū ad
glorioſiſſimi regis noſtri Ludouici p̄co‑
niū. dignū duxi ipam cōſideratiōis vtilita
tem nō meis ſed beati Bernardi verbis ex
primere. Cui nanqꝫ alteri magis aſſentire
q̄ illi cōueniet. q̄ ſupra multos hac virtute
pollebat. et a q̄ ſup hac re nō mediocris li‑
ber editus eſt. Ait ergo. xv. p̄re. de cōſidera
tione ad Eugeniū papā. Et primū q̄dē ip
ſum fontē ſuū. i. mentē de q̄ orit̄/ pacificat
conſilio. deinḋ regit affectus. dirigit act⁹:
corrigit exceſſus. cōponit mores vitam ho
neſtat et ornat. Poſtremo diuinarum pari
ter et humanoꝝ rerū ſciam cōfert. Et poſt
multa hmōi/ cōſequenter oſtendit quo pa
cto ipa cōſideratio/ mater eſt quattuor vir‑
tutum cardinaliū. Deinde mrēm cōſidera
tionē circa que et qualia debeam⁹ exercere
ſalubri, ꝓfundaqꝫ declaratiōe ꝑtractat. ¶
Hinc videte queſo q̄ latam nobis miſtrat
loquendi materiā thema noſtrū qḋ p̄mitti
tur: cōſiderate. Reſtrictius attn̄ tradi, vide
tur/ dū dictū nō eſt ſolū cōſiderate. ſed cōſi
derate lilia agri quō creſcūt. Placet aūt vt
ſermo noſter hoc mō loquēdi euangelico
coartetur de cōſideratiōe lilioꝝ agri quo‑
mō creſcūt. ſi tn̄ vnā prius de ipa cōſidera‑
tione cōſideratiōem eliciuero ad laudem re
gis noſtri. ¶ Eſt aūt iſta cōſideratio Se‑
reniſſimus Rex ludouic⁹ plurimū ſuo tp̄e
re cōſideratiuus fuit. Hoc ita vel ſentire vl̄
dicere/ certa me rō cōpellit. Pollebat q̄de
rex noſter ceteris ꝟtutib⁹ cū aūt ſint cōne‑
xe veluti ſorores germane in chorea p̄lcer‑
rima. verſis mutuo vultib⁹ et ipa cōſidera‑
tio nō ſolū virtus eſt. ſed directrix auriga q̄
virtutū qua ſublata virtus quelibet vitiū
eſt. ꝑſpicua ē cōſideratio. ¶ Preterea non
ne ꝓfitetur eccleſia regem noſtrū digne ſcīe
q̄ principatū fuiſſe: Nemine vero magis
q̄ ipm̄ principē decet cōſideratio. que ſin‑
gularis quedā eſt mater prudētie. Hec eſt
phi ſnia. ix. politi. Hoc in omni arte ꝑfaci
le eſt animaduertere. nam a rectorib⁹ et ar‑
chitectis in omni arte ſi cōſideratiōem tol
lis/ quid in reliq̄ ſit vtilitatis neſcit. ¶ Pul
cram ſubinde ⁊ ꝓpoſito cōgruam narratio
nem infert Macrobi⁹ in ſaturnalib⁹: ſub
hac quidē ſnia. q̄ verba nō teneo. Fuit in
theatrico ſpectaculo rome vnus hiſtrio vel
minus qui ꝑ geſtus (vt ſolebāt) ſtudebat ef
fingere ⁊ repn̄tare pſonam principis. Ex‑
clamauit alter hiſtrio ipm̄ deficere a ꝓprie
tate repn̄tatoris. Appellat̄ igitur a populo
vt iſtius errorē corrigeret. Paruit. Conſti
tuit ſe quoqꝫ velut hoīem meditabūdū et
vehementer cōſidaratiuū. ſignans ex hoc
nihil magis decere principē q̄ ꝙ eſſet con
ſideratiuus. Et videte ſi nō eādem ſniam
in ſacris litteris cōſideramus Jlle rex ſalo
mon p̄dicauit dicēs. Prouerb. xx. Rex qui
ſedet in ſolio iudicij. Intelligite. nō in mē
ſa. nō in comeſatiōibus et cubilibus. neqꝫ
diſcurrens euagatiōe petulanti diſſipat oē
malū intuitu ſuo. Et quid intuitus regis
hic aliud dat intelligi/ q̄ acutam agendoꝝ